

[Christmas Møller.]

to, og Konkurrencen er til Stede overfor f. Eks. de københavnske Bryggerier. Og hvis man tager en Række østjydske Byer, saa har Randers, Aarhus o. s. v. en Række betydningsfulde Virksomheder, der skaber meget Arbejde og skaffer mange Penge til deres By som Konkurrenter til de københavnske Bryggerier, Virksomheder, som disse Byer nødtigt vilde undvære.

Derfor spørger jeg da, selv om man kan sige, at Virksomhederne er blevet større efterhaanden paa dette Omraade, er der da her Virksomheder af monopolagtig Karakter, er der Truster til Stede? Der kan være Aftaler om et eller andet med Hensyn til Priserne, med Hensyn til det Omraade, hvor der maa sælges o. s. v., men er der Trust, er der Monopol?

Jeg kommer til Margarinen. Ifølge Statistisk Aarvog var der her i Landet i 1927 139 Margarinefabrikker; og selv om nu adskillige af disse Fabrikker er smaa, saa ved den højtærede Handelsminister lige saa godt som jeg, at der altsaa ved Siden af den største Margarinefabrik — i øvrigt en Virksomhed, der i Løbet af meget kort Tid er bygget op til den vældige Position, den har baade her i Landet og i England, ved en enkelt Mands Genialitet — er endnu 138 Margarinefabrikker. Jeg spørger: er der ikke her Mulighed for Konkurrence? Er der ikke her Mulighed for, at der ikke er den monopolagtige, den trustagtige Karakter, som Lovforslaget taler om?

Jeg vender mig til Sukkerfabrikkerne. Vi ved meget godt, at De danske Sukkerfabrikker har en overmægtig Stilling, og hvad denne overmægtige Stilling og den Kapitalopsamling, disse Fabrikker har, betyder, kan enhver se, der vil drage en Sammenligning mellem De danske Sukkerfabrikkers Stilling og f. Eks. et Nabolands Sukkerfabrikkers Stilling. Denne mægtige økonomiske Stilling er bl. a. et Udslag deraf, at De danske Sukkerfabrikker gennem Aarene har ført en forstandig Politik, har samlet deres store Overskud sammen for at kunne staa de vanskelige Aar igennem.

Men i samme Øjeblik en Virksomhed gør det, sker der jo dette, at man siger til den: Her er noget, Staten maa se at tage til sig. Man skælder Virksomhederne ud, naar de fører en Dividendepolitik ud over alle Grænser og smider alle Pengene ud til Aktionærerne; men i samme Øjeblik Virksomhederne samler sig Kapital, siger Staten: Her er noget for os at tage til os. Man ved snart ikke, hvad Virksomhederne skal gøre

efter den højtærede Handelsministers Anskuelse.

Men er Forholdet dette, at der ikke er Mulighed for at lave andre Sukkerfabrikker her i Landet? Er der her et Sukkermonopol for de paagældende? Har den højtærede Handelsminister, har Arbejderne, har Andelsbevægelsen, hvis de har Lyst til det, ikke Lov til at lave en Sukkerfabrik? Har vi ikke Sukkerfabrikken „Vestsjælland“ som en selvstændig Virksomhed ved Siden af De danske Sukkerfabrikker? Er der her Tale om monopolagtige Dannelser eller trustagtige Dannelser? Det er jo fuldkommen urimelig Tale.

Hvad Cementfabrikkerne angaar, da kan man jo nævne, at det end ikke er et Selskab — ja maaske er det ved at blive det nu —, men det er jo et enkelt særlig genialt ledet Firma, et Par enkelte særlige Stormænd paa Ingeniørkunstens, Handelens og Fabrikationens Omraade, som har skabt hele Grundlaget for denne Industri og denne Eksport — som saa er ført videre af dygtige Folk — i Løbet af de sidste 40—50 Aar. Er Forholdet her, at der er et Monopol? Andelscementfabrikken har jeg nævnt. Jeg er ikke klar over — men det kan maaske blive oplyst —, jeg tror, at man ogsaa fra Arbejdernes Side har forsøgt at skabe noget lignende paa dette Omraade. Men forbydes noget saadant? Er der overhovedet noget Forbud mod at skabe en Virksomhed af denne Karakter?

Der peges saa paa, at f. Eks. paa Margarineindustriens Omraade har man i de sidste Maaneder set en udenlandsk Storstvirksomhed søge ind paa det danske Marked og der nedlægge en Virksomhed og flytte den. Den flyttes i øvrigt fra Vejle til Sønderborg, og jeg har nu ikke set, at man har været saa forfærdelig ked af det blandt den højtærede Handelsministers og det ærede Medlem Hr. P. Andersens Meningsfæller i Sønderborg, hvorimod man jo nok har været det andetsteds.

Men kunde en Lov som denne overhovedet gøre noget ved det? Hvis en fremmed Virksomhed vilde indkøbe vore Virksomheder og nedlægge dem, slet ikke lade dem ligge her i Landet og derefter indføre Varen hertil, vilde saa en Lov som denne kunne gøre noget som helst imod det? Hvis den fremmede saakaldte Margarinetrust, den fremmede Storproducent af Margarine, kunde faa de paagældende til at sælge disse Virksomheder, og den saa nedlagde disse Virksomheder, kunde der saa gøres noget som helst overfor det, andet end, at det Pro-